

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

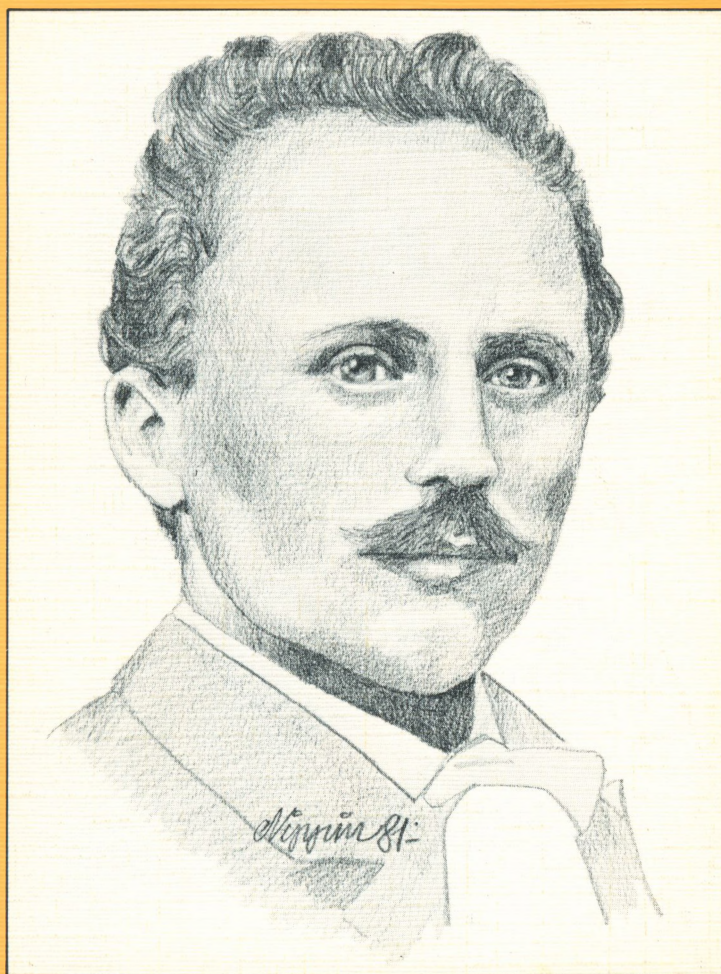
Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Erik Steen

Violinisten A. C. Yttrup

Fra landsbyspillemand til verdensvirtuos

Forlaget THISE

Erik Steen:

VIOLINISTEN A. C. YTTRUP

– Fra landsbyspillemand
til verdensvirtuos.

Copyright 1982:

Erik Steen,
Lyngbakken 13,
Sdr. Thise,
7870 Roslev.

Udgivet af:

Forlaget Thise,
Lyngbakken 13,
Sdr. Thise,
7870 Roslev,
Tlf. 07 - 57 81 85.

Tegning:

Hanne Nippin.

Der er bl.a. anvendt materiale udlånt af:

Skive Byhistoriske Arkiv,
Sundløse Lokalhistoriske Arkiv,
Sallingsund Lokalhistoriske Arkiv,
Trikotagehandler M.B. Østergaard, Jebjerg,
Fhv. lærer Dagny Krogh, Roslev.

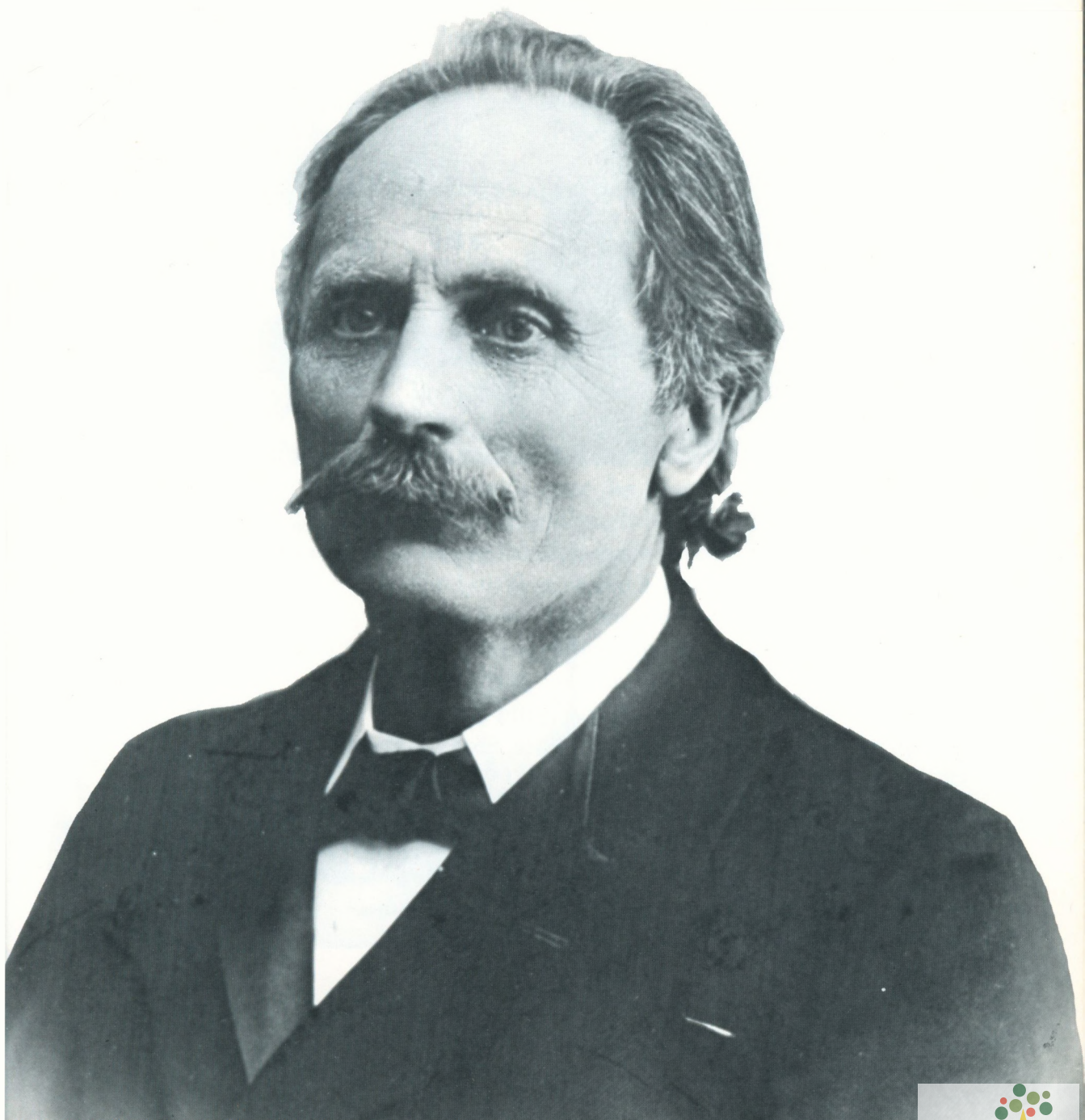
Grafisk produktion:

Skive Offset-Oddense,
7861 Balling.

ISBN-87-88259 04 8

Violinisten A. C. Yttrup

Fra landsbyspillemand til verdensvirtuos

*Partier fra Rybjerg|Kirkeby.
A.C. Yttrups fødegård »Damgård«
er beliggende tæt ved Rybjerg. Der
var 6 børn i ægteskabet mellem
Louise og Chr. Eriksen. Familien
boede på gården indtil 1877, da
Eriksen solgte ejendommen til Jens
Dalsgaard. Foruden den kontante
købesum på 44.000 kr. skulle J.
Dalsgaard opføre et beboelseshus tæt
ved gården til Chr. Eriksen og hans
familie. Dette hus er nedrevet nu.
Yttrups moder døde, mens de fleste
af de 6 børn endnu var små. Efter
Eriksens død flyttede stedmoderen til
Thise.*

*Som voksen kom A.C. Yttrup også
ofte til Rybjerg, hvor han besøgte
sin tante, madam Jensen, som var
enke efter gårdejer,
sognerådsformand Anders Chr.
Jensen, Gl. Rybjerggård.*

Salling har en rig spillemandstradition, og kan byde på mange spændende personligheder, som gennem årene har glædet befolkningen med musik til egnens fester.

Af natur er sallingboerne et feststemt folk, og da egnen har et stort antal godser og store, gode gårde har efterspørgslen selvsagt givet fine ernæringsbetingelser for – og en konstant efterspørgsel efter – folk, der kunne håndtere musikinstrumenter. Det er uden tvivl grunden til, at vi i dag kan notere et stort antal dygtige spillemænd, der har komponeret egne melodier til en hel del gamle danse.

En af de betydeligste spillemænd har opnået verdensry og givet koncerter i de største internationale koncertsale. Hans navn er Anders Christensen Yttrup.

Han blev født i 1856 i Yttrup i Salling. Hans slægt hører til blandt Sallings gamle bondeslægter. Han blev døbt Anders Christian Christensen, og navnet Yttrup antog han senere som kunstnernavn efter fødestedet.

Hans sjældne anlæg for musik gav sig tidligt til kende. Allerede som barn var hans musikalske sind meget følsomt. Hans barnepige sang så smukt, at han kunne græde over det. Som seksårig formåede han at spille på harmonika efter noder, som han selv skrev af, og senere i skolen sagde læreren om ham, at han havde større lyst til at skrive noder end bogstaver.

Hans fars navn angives som Christen Eriksen. Anders Christian Christensens døbenavn skyldes således datidens skik med at anvende faderens fornavn som efternavn efterfulgt af -sen.

Faderen sendte ham tidligt i marken for at vogte kreaturer, og gav ham samtidig en hjemmelavet træskofiol til at fordrive tiden med. Det kan næppe undre, at han ofte blev så optaget af sit spil på dette umulige instrument, at han lod »bæsterne skøtte sig selv«, mens han i timevis sad på en bakke eller i en grøft og lokkede toner frem.

Træskofiolen lærte han at stemme og spille på af en gammel spillemand, der boede på egnen. Han var kendt langt ud over sognets grænser under navnet Per Hywel.

Denne gamle spillemand stampede takten hårdt med foden og lod samtidig munden takte med. Da han nu lærte Yttrup de første strøg, anbefalede han, at Yttrup skulle gøre det samme. Han var en lærenem elev, som hurtigt fandt ud af gøre som Per Hywel ønskede, hvorefter den gamle spillemand sagde: – Bette Ajs, du gør mi øren så glåe.

Denne episode med Per Hywel er fortalt af en anden gammel Salling-spillemand Thor Bak, som kendte Yttrup særdeles godt. Thor Bak nævner videre, at den unge Anders formentlig har efterabet den gamle spillemand for »løjers skyld. – Sådan var Ajs. En forskjød knejt, fyldt med spilopper. Der var ingen ende på det han kunne finde på«.

Efterhånden havde drengen fået et godt tag på træskofiolen, hvorfor faderen – efter en forholdsvis lang betænkningstid – besluttede sig til at købe en rigtig violin til ham. Denne violin kostede 5 rigsdaler.

Hans rige musikalske evner kom første gang rigtig til udtryk, da han som 10-årig var med til et bal.

Han havde en onkel, sognerådsformand og gårdejer Anders Kr. Jensen, Kirkeby, der i mange år var formand for den daværende Oddense Højskole. Skolen var den vinter kun i stand til at mønstre et ringe antal elever, og Anders Kr. Jensen lovede derfor eleverne på højskolen, at de skulle få et rigtigt julebal, hvis de kunne skaffe et vist antal flere elever. Opfordringen lykkedes åbenbart, for juleballet kunne holdes.

Det var et vanskeligt valg at vælge spillemænd til festen, for der var mange dygtige at vælge imellem. Der skulle vælges tre til at spille, og valget stod mellem: Kr. Lykke, Hindborg, Bertel Spillemand fra Hjerk, Esper Gudiksen fra Risum, Harald Toft og Jens

Peter Christoffersen fra Rærup, Niels Chr. Johnsen, Hestbæk (den senere mangeårige formand for Skive landsogn) og brødrene Jens og Erik Svansø, Svansøgård.

Ballet skulle foregå i gården hos A.K. Jensen, og Anders hørte med interesse på den lange snak om valget af spillemand.

Til sidst enedes man om: Kr. Lykke (violin), Harald Toft (klarinet) og Bertel Spillemand (violin).

Så godt som hele natten sad den lille Anders Christian ved siden af spillemændene, tavs og yderst opmærksom.

Henimod morgenstunden var ballet forbi, og folk begyndte at gå hjem. Spillemændene lagde instrumenter fra sig og gik ned i stuen for at spise et velfortjent måltid mad.

Så begyndte en violin at lyde oppe fra storstuen. Første gang svagt, efterhånden steg tonerne og blev kraftigere og mere sikre. Den ene af aftenens dansemelodier efter den anden.

Spillemændene så forbavsede til hinanden – forbløffede. Hvem kunne det være? Det var jo fuldstændig rene toner.

Yttrups far var også i stuen, og han sagde straks: »Det er nok bette Ajs, for han er rejen towle ætter den Fiol«.

Kr. Lykke tilbød omgående at ville undervise drengen i violinspil, og det tog faderen imod. Kr. Lykke blev således Yttrups første rigtige musiklærer.

Senere kom Yttrup en kortere tid til Svansøgård. Her blev det især Erik Svansø, der tog sig af hans undervisning.

Snart måtte Erik Svansø dog opgive at lære Anders Christian mere, og da Svansø selv havde modtaget undervisning hos den dygtige og kendte musikdirektør Frands Nielsen Bek i Randers, sørgede han for, at Yttrup kunne få videreuddannelse hos ham.

Portræt af den unge A.C. Yttrup.

Det var dengang skik og brug, at eleven modtog undervisning på en musikskole ved at tage ophold på selve skolen og deltage i alt forefaldende arbejde samtidig med, at man fik den egentlige musikundervisning i et antal timer dagligt.

Under sit ophold i Randers drømte Yttrup en nat, at hans mor var død. Den følgende morgen besluttede han straks at rejse hjem, trods protester fra musikskolens indehaver.

Yttrup nåede ikke hjem inden det blev ham fortalt, at hans moder virkelig var død. Om denne hændelse skyldes særlige evner hos Yttrup må stå hen, men der er jo et gammelt ord der siger: »Den der i dødsstunden i tanken er nær, det mærkes på den, man har kær«.

Efter afsluttet uddannelse i Randers vendte Anders tilbage til hjemmet og genoptog spillemandsgerningen sammen med egnens øvrige spillemænd.

Kort tid efter hjemkomsten indtraf imidlertid en begivenhed, som fik afgørende betydning for hans videre karriere.

På den navnkundige gård Hegnet opholdt sig nogle københavnske gæster, som var meget musikinteresserede. Talen faldt derfor naturligt på den talentfulde Anders, som hele egnens befolkning regnede for en stor violinspiller.

Anders blev omgående inviteret til Hegnet for at spille for gæsterne. Det blev dog noget af en skuffelse for den unge violinspiller, idet gæsterne ikke blev så begejstrede for hans spil som forventet. Gæsterne sammenlignede åbenbart Yttrups spil med det de i København kunne opleve under verdensvirtuosers koncertoptræden, og det har næppe været helt fair overfor den følsomme unge mand.

Trods alt opfordrede de ham dog til at rejse til København og søge optagelse på Musikkonservatoriet, så

ville der muligvis kunne komme en hel habil violinist ud af ham.

Anders selv ville gerne på konservatoriet, og han benyttede de fornemme gæsters anbefaling til at presse faderen til at give sin tilladelse til opholdet.

Langt om længe gav faderen efter, og Anders rejste glad af sted.

Faderen var dog ikke helt tryk ved opholdet, og han besluttede sig en tid efter at tage til København på uanmeldt visit.

Da han ankom til sønnens værelse, så han denne stå foran et spejl med en bog under overarmen, samtidig med at han foretog de samme bevægelser som om han gned violinen.

Det var naturligvis et led i undervisningen, hvor han skulle indøve at holde overarmen tæt ind mod kroppen og føre buen ved bevægelser af underarmen og håndleddet.

Denne unaturlige stilling var helt ufortståelig for faderen, der følte sig til grin for de mange gode skillinger opholdet kostede. Den gamle rystede på hovedet og sagde: – »Nej, hold no mi dreng. Det her, det er fandme for gal. Trower do, te A æ hel towle. Det er bejst, te do rejser mæ hjem straks«.

Den gamle var arrig, og han var komplet uimodtagelig for argumenter om det gavnlige i undervisningen. Faderen forblev ubøjelig, og Anders måtte afbryde sit konservatorieophold.

Efter en tid hjemme fik han dog forklaret faderen, at undervisningen var som den skulle være, og han opnåede så tilladelse til at genoptage uddannelsen.

I konservatoriets protokol kan læses følgende:

Anders Christensen indskrevet januar 1876. Afbrudt undervisningen grundet sygdom april 1877. Begyndt igen januar 1878 – afbrudt december 1878.

En anden protokol giver oplysninger om, hvad Yttrup havde spillet ved en prøve på konservatoriet.

»Violin Etuder og Rodes violinkoncert nr. 7. *God* intonation, smuk tone og udpræget anlæg for violin. Har gjort god fremgang«. Underskrevet *Alfred Tofte*.

Lokalhistorikeren Vilh. P. Bech, København, født i Durup 1894 har gennem en musikhistoriker fået bekræftet, at A. C. Yttrup er udgået fra musikkonservatoriet med *største udmærkelse*.

Under sit andet ophold på konservatoriet bad Yttrup sin far om penge til en bedre violin. Faderen var ikke meget for at give sønnen de mange ekstra penge, men overgav sig dog efter at sønnen skrev følgende: »Du far, kan jo pløje med en gammeldags plov, men det bliver da meget bedre, om du får en ny«.

Foruden at spille violin var Yttrup også en habil pianist. En af professorerne havde ladet ham vide, at han skulle kaste sig over klaveret, da han havde store muligheder med dette instrument. Men som Yttrup senere sagde til en af sine venner, spillemand Chr. Christiansen fra Durup: »Det kunne der nu ikke blive tale om, for jeg *ville* spille violin«.

En anden af Yttrups venner var spillemanden Thor Bak, som foruden håndteringen med violinen var møllersvend i Hegnets vandmølle, som senere er nedrevet.

Anders var i familie med mølleren, som efterhånden var blevet en ældre mand, der var meget følsom overfor musik. Det var ikke så ofte der dengang var lejlighed til at høre god musik, og mølleren kunne let slå over i tårer, når han hørte virkelig god musik.

Blandt Thor Baks opgaver som møllersvend indgik en pligt til – hver søndag – at barbere mølleren. Det kunne tit være et ret besværligt arbejde.

En søndag kom Yttrup på besøg netop som Thor var ved at stryge kniven på strygeremmen. Han skulle lige til at rage skægget af mølleren, som var sæbet ind med et vældigt skum.

Anders kendte møllerens svaghed for musik og

Stampe Vals af Ole Kjær. Bringes med tilladelse fra Danske Folkedanseres Spillemandskreds. Ole Kjær lod sig inspirere til denne komposition ved at lytte til et vandløbs rislen gennem et tremmeværk.

Stampe-Vals.

Ole Kiær.

1 2 3 4

5 6 7 8 8

9 10 11 12

13 14 15 16 16

17 18 19 20

21 22 23 24

25 26 27 28

29 30 31 32 32

I Violin.

Champagneskim-Galop.

Ole Kjer.

The musical score is written on 11 staves. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 4/4. The notation includes eighth and sixteenth notes, rests, and repeat signs. The first ending is marked with a '1' and the second ending with a '2'. The piece concludes with a 'Fine' marking and a dynamic instruction 'D. lo. al. Fine.'.

snappede fiolen fra væggen og gav sig til at spille. Virkningen udeblev ikke. Snart græd mølleren, så tårerne trillede ned ad kinderne og sæbeskummet flød. Thor måtte derfor opgive barberingen den søndag.

Det morede Anders sig meget over. »Så'n var han en sær kunstig minnesk« kommenterede Thor senere hændelsen.

Når Yttrup var på besøg hos mølleren, yndede han at stå på broen over mølleåen. I forbindelse med broen var der anbragt nogle tremmer, hvis opgave var at fange fisk der passerede stedet. Vandet fossede gennem tremmerne med en lyd, som Yttrup formåede at efterligne på violinen.

Den omvandrede spillemand Ole Kjær med hjemsted i Ringkøbing tilskrives æren for Stampe Vals, som menes komponeret under lignende omstændigheder ved et åløb i Midtjylland. Ole Kjær tilskrives også æren for galoppen Champagnebrus. Ældre personer på Sallingegnen har oplyst, at Yttrup og mange samtidige spillemænd i området yndede at spille disse to melodier. Det var den almindelige opfattelse på Sallingegnen, at Yttrup var mester for disse kompositioner. Såvel Kjær som Yttrup var usædvanlige violinister, ligesom melodierne hører til de mere utraditionelle spillemandsstykker. Det er derfor forståeligt, at der kunne opstå formodninger om, at disse melodier var skabt af Yttrup.

Det er mest sandsynligt, at Ole Kjær har komponeret de to nævnte melodier. Det bekræftes af to af vore dygtigste, lokale folkedansfortolkere, for Champagnebrus' vedkommende af Henry Mark, Sundby Mors, og afdøde lærer Krogh, Tøndering har omtalt Stampe Vals som skrevet af Kjær.

Yttrups tid som spillemand i Salling hører til hans ungdomstid. Det blev en god tid for ham. En tid der var rig på mange morsomme oplevelser, som Yttrup var en sand mester i at gengive og beskrive. Han havde

Champagnebrus nedtegnet af Henry Mark. – Der herskede længe tvivl om, hvorvidt denne melodi blev komponeret af A.C. Yttrup eller Ole Kjær.

lune og var i besiddelse af et skuespillertalent som gjorde, at han var i stand til at parodiere de forskellige spillemænd, deres måde at stå eller sidde på, deres bueføring, ansigtsudtryk, takt med foden o.s.v. Man var aldrig i tvivl om, hvem han kopierede.

Enkelte gange kunne der opstå små uoverensstemmelser mellem spillemændene. En gang skulle Kr. Lykke, N. Kr. Johnsen og Yttrup spille sammen til et gilde. Yttrup skulle ned og have en forfriskning, så han bad Johnsen om at spille førsteviolín. Yttrup havde ikke været nede ret længe, før han hørte, at Kr. Lykke tog magten fra Johnsen. Han gik så op igen og fik stille sagt til Johnsen om at tage kraftigt fat. Han skulle nok støtte ham. Det blev til en duel på violinbuer, men det varede ikke længe før Johnsen – støttet af Yttrup – igen fik magten.

Efterhånden blev Yttrup mere og mere efterspurgt til egentlige koncerter. Det var ikke på de københavnske tribuner. Det var mere ude i folkets brede lag. Det var på højskolerne, seminarierne og i forsamlingshusene.

Snart stod der glans om hans navn, og han kunne fylde selv de største lokaler, når han gav koncert. Således måtte mange gå forgæves til overfyldte koncerter i Aalborg, Thisted, Nykøbing Mors og Skive. Ved de store folkelige efterårsmøder i Galtrup på Mors var Yttrup selvskreven som underholder.

Hans repertoire var en blanding af seriøse, klassiske værker og almindelige folkesange, som »Sol er oppe«, »I alle de riger og lande«, »Om glæden end betegner« m.fl. For dem alle betød hans vidunderlige spil, at selv de mest folkelige sange blev hævet til et betydeligt kunstnerisk niveau. Han spillede også egne kompositioner, som vakte stor begejstring.

Yttrup var en smuk mand. Man sagde, at han med årene fik en vis lighed med Grieg. Hans fremtræden på en tribune var så uhyre beskeden, men når han rig-

I manddomsårene.

tig gik op i sit spil, og blev grebet af en fortættet stemning, kunne han bruge de store bevægelser. Snart var violinen højt oppe, langt oven over hovedet, og snart dybt nede mod gulvet. Datiden sammenlignede ham på dette punkt med Ole Bull, men som bekendt har senere tider kunnet fremvise flere store talenter, der har benyttet samme fremgangsmåde. Når Yttrup var færdig med en koncert, var han altid drivende våd af sved.

I 1964 skriver Skive Venstreblad en stor artikel om Anders Christian Yttrup og drager heri sammenligninger til den nu så kendte violinvirtuos Anker Buch. Bl.a. sammenligner artiklens forfatter Margit Ahlmark deres musikalske karriere.

Senere i denne beretning redegøres for Yttrups sidste leveår. Forhåbentlig får Anker Buch ikke den samme skæbne som Yttrup, men sammenligninger i løbebane er ikke helt ved siden af. Anker Buchs første udenlandsfærd gik til »det forjættede land Amerika«, hvor han blev tiljublet af 1000 tilhørere i Town Hall i New York. Også A. C. Yttrup blev tiljublet af det amerikanske folk.

Efter en del overvejelser tog Yttrup en afgørende beslutning om at ville forsøge lykken i U.S.A. Forinden afrejsen gav han en strålende koncert i Skive, efter indrykning af følgende annonce, der samtidig giver et indtryk af det valgte repertoire.

A. Christensen Yttrups Afskedsconcert.

Forinden min Afreise til Amerika gives Søndagen den 7de August 1881 i Klubben „Foreningens“ Sal en Concert med Assistance af Hr. Concertsanger Levinsen.

PROGRAM.

1. Alard: Faust Fantaisie (Violin).
2. Spohr: Arie af „Faust“ (Sang).
3. Beriot (efter Opfordring): Trémolo Caprice (Violin).
4. Schumann: Ich grolle nicht (Sang).
5. Jensen: Romancer (Sang).
6. Spohr: Concert Adagio, Rondo (Violin).
7. Gounod: a. Arie af „Faust“.
b. Serenade.
8. Wieniawski: 2 Mazurkas caractéristiques (Violin).

Billetter à 1 Kr. faaes ved Indgangen, som aabnes Kl. 6¹/₂.

A. C. Yttrup.

Han rejste til Chicago, og det lykkedes for ham ret hurtigt at slå igennem. Han startede en privat musikskole, men blev i løbet af kort tid ansat som lærer ved musikkonservatoriet i Chicago. Han gjorde lynkarriere, og da han fik titel af professor opgav han den private musikskole.

Samtidig med undervisningen drog han ud til de store amerikanske byer, hvor han gav koncerter, som blev genstand for en kolossal begejstring. Aviserne kappedes om at rose hans spil.

Således skriver »Minneapolis Times« i 1887:

»Et af de bedste numre ved koncerten var dog professor Yttrups violin-solo Adagio af Rode. Fine, rene og skønne lyd tonerne fra de energiske strenge, og som en kontrast fortsattes med en march Beriot, hvori akkorderne lyd brede og kraftige som bølgeslag mod klipperne, og så sluttede han med en mazurka af sin egen komposition. Det var en inspirerende melodi, under hvis mystiske indflydelse, man troede at se de smukke, nordiske kvinder svinge sig graciøse til musikkens toner«.

20. juli skriver samme blad:

»Yttrup er altid publikums yndling, og han må føle sig levende optaget af, at det var sidste aften, han optrådte for Minneapolis publikum, thi de nordiske melodier, han lokkede frem af sin violin, syntes skønnere end nogensinde. Han applauderedes atter og atter. Så spillede han en sang af Ambrosius. Så fin og yndig lød den, at da den ligesom døde bort, opstod der et øjeblik tavshed, efterfulgt af et bragende bifald«.

Efter en koncert i velgørende øjemed, opført i Chicago 1889, skriver »Chicago Tribune« bl.a.:

»Til slut spillede Yttrup et ekstranummer og valgte dertil sin første komposition: »Lær mig nattens stjerne«, komponeret mens han endnu var elev på Københavns Konservatorium«.

Trods ihærdig eftersøgning har det ikke været muligt at finde noder til denne komposition.

I slutningen af 1889 vendte Yttrup tilbage til Danmark og slog sig ned i Jebjerg hos sin svoger Laust Østergård.

Det var oprindeligt kun meningen, at han ville have en kort ferie hjemme, men opholdet blev dog længere end først antaget, nemlig næsten fire år.

Han færdedes meget ude i naturen, som han holdt meget af. Den gang lå der nord for Jebjerg store hede-strækninger, samt en del moser og kær og små hededamme. Han holdt meget af at færdes i dette naturområde. Det var det rige fugleliv og det frie udsyn, der tiltrak ham. Der lå en høj derude. Det var hans yndlingssted. Der kunne han stå i timevis og se ud over heden. I de lyse sommernætter og måneklare vinter-

Gadeparti fra Jebjerg. I baggrunden af billedet skimtes gården »Mariesminde«. Yttrups søster blev gift med den daværende ejer Laust Boel Østergård. På denne gård havde A.C. Yttrup sit eget værelse, som altid stod parat til brug. Ofte ankom han uanmeldt til gården midt om natten, og skræmte tit tjenestefolkene ved disse uventede besøg.

aftener gik han ofte lange ture. På sådanne ture stod han ofte stille og så sig om til alle sider, lyttende til naturen.

Under dette ophold skulle en tjenestepige hos Laust Østergård giftes. Både Familien Laust Østergård og Yttrup var inviteret med til brylluppet. Hun var fra et lille husmandssted, som lå derude på heden nær ved den høj, som Yttrup holdt så meget af. Da middagen var spist, var der en af bryllupsgæsterne der sagde: »Ja, så skal vi vel have en dans, vi har jo spillemanden«. Yttrup forsvandt og kom lidt efter tilbage med sin violin. Stuen blev ryddet, og så begyndte Yttrup at spille. Forholdene var primitive, hullet lergulv og lavt til loftet, så det hændte flere gange, at en af de dansende hoppede og slog hovedet mod en bjælke. Da Yttrup fik violinen rigtig i gang, kom alle de gamle danse fra den tid, hvor han fulgte med de gamle landsbyspille-mænd rundt til gilder. Folk morede sig og Yttrup ikke mindst. Som han sad der og spillede, var det – fortalte han senere – som en mindestrøm fra ungdommens dage væltede ind over ham. Der er næppe nogen i Salling, der har fået så fin bryllupsmusik som Anton Simonsen og Kirsten.

Under opholdet hos Laust Østergård kom Yttrup ofte på Salling Ungdomsskole, der er beliggende tæt ved svogerens gård. Han spillede enkelte gange for eleverne, og i forbindelse med et lærerkursus på skolen gav han en koncert, som blev en overvældende succes. Han sluttede koncerten med at spille den smukke »Aftensang«. Folk sad betagne, tavse, og da de sidste toner døde hen, sagde Yttrup: »Den sidste var den bedste, for hele min sjæl var i den«. Derefter kyssede han bevæget sin violin.

Bifaldet var stormende, og Yttrup sluttede aftenen med et foredrag om musik og toner, og hans store fortællerevne var medvirkende til at gøre aftenen til den helt store oplevelse for de tilstedeværende lærere.

Yttrups første ophold i Amerika varede syv år. Herhjemme havde faderen opgivet at se ham mere. Men så en dag trådte han aldeles uventet ind i stuen til sin gamle far som sad i lænestolen.

Det blev den skønneste dag i den gamle bondes liv.

Hans andet ophold i Amerika varede seks år, hvorefter han igen tog ophold hos sin svoger i Jebjerg, hos tanten i Kirkeby og andre familiemedlemmer.

Under sit ophold hos tanten spadserede han ofte i lang diplomatfrakke turen fra Kirkeby ud til Bostrup hede for at besøge sin broder, der var lige så original som Yttrup. Broderen, Erik Kusk, var sat fra bestillingen som landpost. Hans hus faldt ned, og han fik det aldrig genrejst. Hans marker sprang i lyng – og »du er dæwlemæ tovele som du slider« sagde han til sin nabo, hedens flittigste pioner. Gik så hjem og fordybede sig i bøger af Rousseau og Spinoza, som han til stor undren

Parti fra Jebjerg. Fotograferet på det tidspunkt, hvor Yttrup opholdt sig på stedet. Gadebelysningen er tranlamper.

for hedeboerne fik hjem fra Statsbiblioteket i Århus. Sin broder Anders forgudede og beundrede han over alle grænser. Han anså ham for verdens største violinist. Selv havde han ikke en tone i livet.

Oplysningerne om broderen på heden er givet af Esbern Jespersen. Han fortæller videre:

Da jeg blev voksen, lærte jeg Yttrup nærmere at kende, for han, der utvivlsomt var folkesky, kom ind i mit fattige barndomshjem og følte sig tryk.

Han talte med mor om mystik, telepati, karma, reinkarnation, astralplan, mentalplan og meget andet. De to var aldeles på bølgelængde med hinanden. Og jeg der ikke troede det mindste på deres mystik, blev fortrolig med det spændende emne gennem læsning af de tunge bøger, der lå på mors bord.

Jeg satte ingenlunde min prås under en skæppe, nu jeg kunne snakke med. Men så gav Yttrup sig til at fortælle, og jeg forstod, at for ham var det ramme alvor: »Jeg gik« fortalte han, »en dag på gaden i København og tænkte ondt på et menneske, der stod mig nær, og som havde såret mig. Jeg tænkte intenst og ondt. Men pludselig slog det ned i mig: Du må jo skamme dig, du som tror på tankens magt til at gøre fortræd. Jeg besluttede at opsøge manden, og fandt ham næsten sanseløs af hovedsmerte. Det er min skyld, sagde jeg til ham. Og jeg fortalte ham sagens sammenhæng og blev hos ham, til anfaldet var ovre.«

Yttrup fortalte sin oplevelse fængslende og spændende. Han gav sig god tid. For straks efter at tage fat på noget endnu mere mystisk. Vi dør ikke. Vi får et astrallegeme og kommer op på astralplanet. Han var okkultist.

Esbern Jespersen fortæller videre:

Det var i mine drengeår, han sidste gang vendte hjem fra Amerika og gav nogle koncerter i Jebjerg Forsamlingshus og andre steder i Salling. Men jeg hørte ham aldrig spille. Han spillede en enkelt gang på

en dårlig violin i mit barndomshjem, men aldrig når jeg var hjemme. Mor syntes, han så uhyggelig ud, når han spillede. Når hun spurgte ham om, hvor dygtig han var til at spille, svarede han blot: »Jeg kan spille noget, som ingen anden kan«.

A.C. Yttrup var – som nævnt – en meget smuk mand, og det kan undre, at han aldrig giftede sig. Der har givetvis været mange gode muligheder for ægteskab i hans tilværelse. Oplysninger om hans forhold til kvinder er imidlertid meget sparsomme, men et og andet kan måske anes i følgende digt skrevet af Yttrup:

*Det fryser, det fryser til natten.
Susende kold går nordenvinden
frem over landet.*

*Det sukker i bladløse skove,
og markens dyr søger læ
ved menneskers huse.*

*Det fryser, det fryser til natten,
og trygt over stivnede vande
går vinteren frem
på sin selvslagne bro
med dødens stilhed i følge.*

*Da sidder du ensom i tanken nedsænkt
ved arnen, hvor en gang
det flammed og lyste,
men nu kun en ulmende glød
er igen.*

*Isblomster glimter på ruden:
men tankerne kommer,
og tankerne går.*

*De hvisker vemodig om vinter og død.
Da tænker du på alt, alt det, der
frøs bort af menneskers sind:*

*Handlekraft i svulmende knop,
kærligheds første vårfagre håb,
længselsblomsten i drømmende skov.*

Ak, du aner, du ved det:

Livets frostnat den tog.

Gløderne sluknede i det døende dagskær.

Isblomsten dækker din rude.

*Ensom du sidder og grubler,
tænker på livet, som gjorde dig kold,
på alt, som frøs bort derinde
dybt i dit eget sind.*

Det fryser, det fryser til natten.

Endvidere anes måske et spirende – eller muligvis ensidigt – kærlighedsforhold i efterfølgende brev fra Bertha Villadsen til A.C. Yttrup. Brevet er bragt i en artikel i Danske Folkedanseres blad »Hjemstavsliv« i december måned 1960 med tilladelse fra ejeren, frk. Rigmor Jespersen, Jebjerg:

Kære Hr. Yttrup!

Nørresundby, d. 2/1 1919.

Naar jeg skriver disse Linier til Dem er det ikke uden en vis Betænkning, thi jeg ved jo knapt om De husker mig fra Sommeren i Præstegaarden, og endskønt jeg traf Dem i 1910 ved et besøg hos Frk. Boeck, som De maaske husker, saa er der jo gaaet mange lange dage siden jeg sidst havde den Glæde at træffe Dem. Frk. Boeck har imidlertid meddelt mig, at De bor hos hende og jeg vil derfor ikke lade Lejligheden gaa ubenyttet hen til at sende Dem denne Hilsen og nu ved Nytaarsskiftet ønske Dem et lyst og godt 1919.

Paa Tidspunktet i Brøndum Præstegaard tænkte De paa at rejse til U.S.A. igen, men nu haaber jeg, at De ganske har opgivet denne Tanke? Der er ogsaa en Tid, hvor jeg paatænkte det fjerne Vesten, men min Moders Hengivenhed for mig holdte mig tilbage, og nu er jeg glad ved, at jeg forblev her, thi nu forstaar jeg, at America aldrig ville være Landet for mig. Jeg har ganske vist 3 Brødre derovre, saa Tiltrækning har ikke manglet, og den ene af mine Brødre, som jeg ved Aandens og Sympatiens Baand særlig er knyttet til, foretager med faa Aars Mellemrum Rejser til Danmark, og jeg venter ogsaa nu at se ham om et Aarstid igen. Hans Besøg er en Fest for mig, men en bitter Smerte, naar han paany forlader os. Naa, det var ikke om mig selv jeg vilde skrive, det var for at friske Minderne op fra Præstegaarden. Husker De saaledes de lange Ture ud ad en Markvej, som De, Frk. B. og jeg foretog? Hvor der var frisk og grønt derude paa Sallings fede Jorder.

Jeg tænker mig nu, at De foretager lange Ture ud i Søndermarken og ud ad Roskilde Landevej, thi fra Allegade er det jo nærmeste Vej til det frie Land. Jeg haaber ikke, at De er blevet afvendt med at gaa, thi en rigtig lang Tur, selv om det er Klingrende Frost, er noget der virker opmuntrende og styrkende paa Sjæl og Legeme. Desværre er min Tid til at gaa meget indskrænket, og det er noget af det jeg savner mest. Tiden løber bestandig fra mig, der er tusinde Ting, jeg ikke faar gjort, og den ene Dag gaar som den anden, almindeligvis lever vi Mennesker jo som Muldvarpen, der hverken hører eller ser og kun glimtvis skuer vi Guds Herlighed.

Kære Hr. Yttrup til Sommer, maaske allerede før, haaber jeg at komme en Tur til Kjøbenhavn. og naar jeg saa besøger Fr. Boeck haaber jeg at træffe Dem. Nu ser De altsaa, at jeg har bevaret Dem i trofast Minde, og det skulde derfor glæde mig om jeg til Gengæld ser et Par Ord fra Dem, hvis De finder Lejlighed dertil.

Glædeligt Nytaar!

Med hjertelig Hilsen
Bertha Villadsen

Den sidste tur til Amerika varede som nævnt 6 år. Efter hjemkomsten fortsatte han med at give koncerter, og der var fortsat den samme store tilslutning og begejstring. Alligevel blev der længere og længere tid imellem, at han optrådte.

Han var altid ængstelig for, at en koncert ikke skulle få tilslutning. Denne ængstelse tiltog med årene. Det var ligesom han efterhånden blev mere ensom. Vennerne fra ungdommens dage svandt bort en efter anden. Der kom en snigende uro over Yttrup, og han blev mere og mere indesluttet.

Efter den spanske syge i 1918 foretrak Yttrup at forlade hjemegnen for at slå sig ned i København med fast ophold men gav næsten ingen koncerter mere.

Han forhandlede dog med lærer Krogh om en koncert i Selde, og skrev den 12. marts 1918 følgende kort til Krogh:

Herr
Lærer Krogh,
Selde,
pr. Postlov.
(7481-1)

Herr Krogh!

De har mætteventer, ja der var tale om et par andre koncerter oppe i Hovedstaden, men disse udvælte jeg og kan ikke bide mig for mig at gøre den længere rejse blot for at spille i Selde.

Det er jo Rime Rort Tid siden jeg var i Selde, og hvorfor saa spille nu igen. Vejrret er ikke al Stole ja og med daarlugt Vejr paa ja ikke Betaling for mit Udbjude i Hovedstaden ikke Udgifterne dertil. Naar Formålet skal mærkes, saa kommer jeg til Salling.

Det glæder mig at man gerne vil høre mig, men det maa være Udbyttet til en smuk Betaling. Husk paa at Udbyttet skal løbes af paa 100-125 Kroner og dertil skal betales Skat med godt Sommerskræm Kan det maa ske indspilles 200 a 300 Kroner, men det lader sig neppe gøre nu.

Tak for Deres Tanker for Sagen, og venlig Hilsen hertil. Deres
Niels Arne 12 Marts 1918

På kortet står følgende tekst:

Herr Krogh

De har måttet vente, da der var tale om et par andre koncerter oppe på Skiveegnen, men disse blev udsatte, og så kan det ikke betale sig for mig at gøre den lange rejse blot for at spille i Selde.

Det er jo kun kort tid siden, jeg var i Selde, og hvorfor så spille nu igen. Vejret er ikke til at stole på, og med dårligt vejr får jeg ikke betaling for mit arbejde, ja måske ikke udgifterne dækkede.

Når foråret kan mærkes kommer jeg til Salling.

Det glæder mig, at man gerne vil høre mig, men der må være udsigt til en rimelig betaling. Husk på, at udgifterne let løber op på 100 - 125 kroner, og dertil skal betales skat. Med godt sommervejr kan der måske indspilles 200 a 300 kroner, men det lader sig næppe gøre nu.

Tak for Deres tanker for sagen, og venlig hilsen til alle
København 12 marts 1918.

Deres
A. C. Yttrup

I kortets rand har Yttrup skrevet følgende:

Jeg har mange violiner, og vil sælge nogle stykker, når jeg kommer.

Under opholdet i Amerika blev Yttrup en velhavende mand, men de manglende koncerter i hans sidste år tærede hårdt på økonomien, hvorfor han så sig nødsaget til at sælge ud af de mange violiner, som han i årenes løb havde samlet.

De fleste af Yttrups violiner var usædvanlig gode instrumenter, men desværre vides der kun lidt om, hvem der senere er blevet ejer af disse instrumenter.

Om hans violiner kan berettes følgende:

To blinde komponister Axel Agerby fra Viborg og Christian Kjellerup fra Kallerup ved Ejsing rejste i Yttrups tid rundt og spillede i forsamlingshusene. Axel Agerby er bl.a. kendt for at have sat melodi til Jeppe

Aakjærs »Jeg er havren«. Under en af disse koncerter kom de i forbindelse med Yttrup, og Agerby købte en af hans violiner.

Denne violin kom senere til politibetjent Henriksen i Balling, hvis datter blev gift med Niels Pedersen, Damgård, der var i slægt med gårdejeren, spillemanden, komponisten og violinbyggeren Jens Gertsen, Lille Ramsing.

Der har været en tæt forbindelse mellem Yttrup og Jens Gertsen, som også selv var en af Sallings mest interessante personligheder inden for musikken.

Jens Gertsen var en særdeles dygtig violinbygger, men i starten var han ikke selv klar over sin egen kapacitet på dette område. Yttrup var imidlertid ikke i tvivl om kvaliteten på Gertsens violiner. En gang solgte Gertsen en violin til Yttrup for 200 kr. Yttrup rejste derefter straks til København og solgte violinen for 1000 kr.

Den førstnævnte violin fik Henriksen af Agerby som pant for et lån på 30 kr. Han kom imidlertid aldrig for at indløse pantet.

Nogle år senere overdrog Henriksen violinen til Georg Panduro.

Med hensyn til de nærmere omstændigheder ved denne handel hersker der uklarhed. Borgmester Aksel Pedersen, Spøttrup, der er søn af Niels Pedersen, Damgård oplyser, at prisen for violinen den gang var 300 kr., som Georg Panduro betalte. Fotograf Børge Panduro mener, at faderen fik overdraget violinen gratis som tak for personlige tjenester.

Georg Panduro var den gang vært på Balling Hotel. Senere flyttede han til Skive, hvor han blev vært på Afholdshotellet i Torvegade. Han rejste i sin tid en del rundt og spillede til fester, og da han første gang havde sin Yttrup-violin med til en fest, fortalte han intet om ny erhvervsrelateret til sin medspiller Magnus Kågård, Roslev, som spillede klaver. Straks da Panduro slog den

*A.C. Yttrup fotograferet under sit
ophold i U.S.A.*

første streng an, vendte kollegaen sig om og spurgte, hvor han dog havde fået den fine violin fra?

Efter en koncert på Skive Seminarium lånte violinisten Anker Buch violinen i nogle måneder, men violinens klangfarve faldt ikke rigtig i Anker Buchs smag.

Tidligere havde Wandy Tvorek vist interesse for violinen. Når han gav koncerter på Skiveegnen boede han på Afholdshotellet. Under sådanne besøg gik han ofte i timevis og spillede på violinen i hotellets sal.

Førstelærer Esbern Jespersen, Vinding ved Holstebro, som der her i skriftet tidligere er anvendt citater fra, erhvervede efter Yttrups død en af hans violiner for 30 kr. Det var imidlertid ikke en violin af de bedste. Esbern Jespersen skriver senere, at han ærgrede sig over denne handel, for han kunne med lethed have købt Yttrups koncertviolin for et ringe beløb.

Som tidligere nævnt blev Yttrup senere år af depressiv karakter, hvilket prægede hans handlinger i stadig stigende grad.

I begyndelsen af 1919 rejste Yttrup fra København for at besøge sine slægtninge i Jebjerg.

På det tidspunkt gav en anden violinist koncert i København, og et af hovedstadsbladene bragte en begejstret anmeldelse. Journalisten skrev bl.a., at den pågældende violinist spillede et bestemt musikstykke lige så godt, og på visse punkter måske endda bedre end Yttrup.

Bybillede fra Jebjerg omkring århundredskiftet. Gadekæret lå, hvor sparekasserne nu ligger.

Fra journalistens side har denne anmeldelse formentlig været ment som en venlighed både overfor den anmeldte violinist og overfor Yttrup. Strengt taget kunne Yttrup have taget det som en kompliment, men det gjorde han ikke. Han blev vred, og hans følsomme sind blev dybt skuffet.

Yttrup skaffede penge ved at deponere to violiner i Skive og rejste straks til København, hvor han havde en meget alvorlig samtale med den pågældende journalist.

Bagefter gik han hjem på sit værelse, hvor man fandt ham død.

Måske havde Yttrup ikke fået den virak, han selv syntes han fortjente efter at have været professor i

At vor kære elskede Broder og
Svoger,

A. C. Yttrup,

i Dag er afgaaet ved Døden i
København, bekendtgøres herved,
Jebjerg, d. 25. Febr. 1919.

Paa Familiens Vegne:

Marie og Laust Østergaard.

Begravelsen foregaar fra Chr.
Østergaards i Jebjerg Søndag d.
2. Marts Kl. 1 pr. De, der vil
følge ham til Graven, er hjertelig
velkomne.

Amerika. Han var en skuffet mand, da nævnte anmeldelse kom og slog hovedet på sømmet. Yttrup kunne ikke mere bære modgangen, og han tog sig selv af dage i en alder af 63 år.

Denne udgang var muligvis også en følge af hans faste overbevisning om, at »vi dør ikke, men døden er bare en overgang til et andet liv«.

Han blev med jernbanen ført til Jebjerg Station og derfra i procession til kirkegården. Båren blev fulgt af en vogn med mesterens violiner. Han blev begravet søndag den 2. marts 1919.

Efter A.C. Yttrups død skrev hans værtinde frk. Sophie Boeck et brev til Rigmor Jespersen, Jebjerg.

Postbude fotograferet uden for Jebjerg Station. Yttrups bære kørtes på rustvogn fra stationen til kirkegården ved begravelsen i 1919.

Kjære Frk. Jespersen!

Kjhbvn F.

Det er ikke af Mangel paa Forstaaelse, at jeg først svarer Dem nu paa Deres Brev, men min Tid har været saa optaget saa først idag faar jeg Ro til det. – Jeg forstaa saavel, at Budskabet om hans pludselige Død har vakt Sorg hos hans Venner, som han ikke havde saa faae af, men desværre trak han sig ind i sig selv mere og mere. Ja, Yttrup var en kjær Ven af os Alle, ligefra Brøndum Prstgd. og nu de sidste Aar her i Kjøbenhavn, hvor min blinde Søster og jeg har havt Hjem. Mens vi vare i Jylland assisterede hun ham flere gange til Konserterne hvor De maaske har hørt dem spille.

Tænker, det var som han levede i en anden Verden, jeg kunde tale til ham, ofte svarede han først noget efter, og da var det, som var han kjed af, at blive afbrudt i sin Grublen. Jeg tænkte ofte paa, hvordan han kan holde ud, at sidde saadan Dag ud og Dag ind uden, at tage sig noget for, men Ulykken var, han havde mistet al Energi til at tage Arbeidet op, og han følte sig heller ikke Rask. En Aften vi sad og talede sammen, sagde han: Tiderne bliver værre og værre det bliver ikke til at existere jeg maa tage til Amerika, skjøndt jeg nødig vil, en anden Gang sagde han, jeg vil tage op til Jylland for et par maaneder. – Saa pludselig kom der Anmodning til ham om, at holde 2 Koncerter, en i Lille Skensved og en i Eiby, hvor Pastor Bartholdy Möller (tidligere i Breum) er Præst, og hos hvem, han skulde bo, han vilde assistere ham ved begge Koncerter, og han og Pastor Jørgensen vilde ordne Alt, blot han vilde komme. Jeg blev saa glad for det, men Yttrup blev nærmest fortvivlet, og mente det kom ham paa tverts, da han vilde til Jylland, hvor jeg bagefter fik at vide, at han havde leiet et Værelse i Durup hos en Uhrmager Kristiansen. Imidlertid fik jeg ham overtalt og han reiste derned. Han spillede glimrende og Folk vare begejstrede, men han selv var slet ikke oplivet. Han var 4 Dage borte, og kom hjem en Lørdag, men var saa taus og gik tidlig i seng, Søndag morgen gav jeg ham kaffen paa Sengen, han var en lang Tur ude, ja saagar i Kirke, som han ellers ikke pleiede, men talte næsten ikke, Mandag morgen fik han ligedan Kaffen ind, og jeg mærkede ingen Forandring, om Eftermiddagen skulle jeg uheldigvis ud en 3 Timer, og da jeg sagde det til ham, blev han ved at spørge, naar jeg kom hjem, og da jeg sagde »Farvel« sagde han med en underlig Betoning, som jeg først bagefter tænkte over, »Gaar De allerede« som om han var bange for at blive ene. Jeg kom hjem ved 7 Tiden og Alt var dødsstille, men han pleiede som oftest, at gaa meget tidligt i seng. Jeg sad oppe en 3 Timer ene. Næste Dag havde jeg min Kone, og jeg bad hende banke paa Døren, men fik intet Svar, hun aabnede Døren og fandt ham Død.

Til Slutningen venlig Hilsen fra
deres Sophie Boeck.

A.C. Yttrup ligger begravet i Laust Boel Østergårds familiegravsted på Jebjerg Kirkegård.

A. C. Yttrup som komponist

Der er ingen tvivl om, at Yttrup har komponeret flere musikstykker end vi i dag har kendskab til.

Således nævnes flere steder hans melodi til »Lær mig nattens stjerne – –«. Mange komponister har sat melodier til denne sang. Carl Nielsen og Hartmanns melodier til sangen er velkendte, men i vor tid anvendes Carl Mortensens melodi vel de fleste steder. På Sallingegnen anvendte man på Yttrups tid hans komposition til sangen. Denne melodi var højt elsket af befolkningen. Til trods herfor har melodien ikke overlevet, og det har desværre ikke været muligt at finde noder til hans udgave af sangen.

Yttrups beskedne og tilbageholdende natur har bevirket, at mange af hans kompositioner aldrig er kommet længere end til hans egen skrivebordsskuffe og er senere forsvundet.

Han har skrevet tekst og komponeret en sang, som han kaldte »Den Gamle Aftensang«. Denne sang har været særdeles populær, og var næsten altid en fast melodi ved hans koncerter. Desuden blev sangen meget anvendt i ungdomsforeninger, gymnastikforeninger, på højskoler, efterskoler og i årbogen fra Snoghøj skriver Carla Schibler bl.a. følgende:

»Vi sad ofte i årene før og lige efter 1930 i dagligstuen på Snoghøj eller på græsplænen mod Lillebælt eller stod på verandaen mod bæltet ved solfaldstider og sang »Den gamle aftensang«. Jørgine Abildgårds mor havde sunget den, siddende ved sin rok, for Jørgine, da hun var barn og ung. Nu sang vi den, Jørgine Abildgård, Anna Krogh, lærerinder og andre hjælpere og eleverne. Alle holdt vi af den.

Til elevmødet i sommer sang vi den i haven i Julstrup præstegård, mens bålene flammede. Der var flere elever fra de første årgange til elevmødet – toner og ord tog os som før.

I sommer har vi sunget den i Højer. Der var to snoghøjpigers unge døtre blandt højerpigerne i år som så ofte før. En aften i kulørte lampers skær sang vi den for kære gæster, sommerens »værtsfolk« fra egnen. En af dem, fru lærer Larsen, Emmerlev, sagde bevæget: »Den sang mor for mig hjemme i Thy, da jeg var barn.« Tre uger efter føjede fru Larsen til: »Jeg har længtes efter mor og mit barndomshjem, siden den aften jeg hørte pigerne synge »Den gamle aftensang«.

Jeg har spurgt og spurgt mange mennesker i sommerens løb om navnet på den, der har skrevet ord og melodi til sangen. Ingen af dem, jeg har spurgt, har kunnet hjælpe mig. Jeg vidste, at jeg engang for længe siden havde læst en artikel derom, men vidste ikke mere hvor eller af hvem.

Så kom hjælpen.

Jørgine Abildgård sendte mig en afskrift af artiklen, som hun havde fundet blandt gamle papirer. Jeg havde skrevet den, og hun havde gemt den. Den trykte artikel er skrevet af Esper Andersen, der har kendt og ofte været sammen med manden, jeg søgte. Det er ud fra Esper Andersens artikel, at jeg fortæller jer om det menneske, der har skrevet »Den gamle aftensang«.

Lærer Jensen, »Mejlby«, nu Rudbøl, den fine spillemand, som mange af jer kender, har skrevet tonerne i noder. Thyra Kappel Schmidt, Kollund, har sunget den for ham. Det skylder vi ham tak for.

Hvor vil jeg ønske, at nogle mennesker, snoghøjpiger, højerpiger og andre vil synge den og synge den med andre – *den må ikke dø.*

På Salling Ungdomsskole har denne sang været sunget flittigt. Anna og Vagn Råhede lavede et særtryk af teksten og anvendte sangen ved mange lejligheder.

Endvidere var hans mazurka en fast bestanddel af hans repertoire. Denne melodi blev utrolig populær overalt, både her i landet og i Amerika. Det kneb for tilhørerne at sidde stille, når han spillede denne me-

lodi. Yttrup yndede ofte at afslutte første repertis med at knipse en finger mod violinens overdæk og hæve buen op i strakt arm.

Mens Yttrup var i Amerika udkom et musikhefte i London, New York, Chicago og San Fransisco under titlen »A journey through Amerika«. Samtlige melodier er komponeret af dansk-amerikaneren A. C. Yttrup.

Heftet indeholder fem stykker skrevet for piano, til dels med tekst, der illustrerer musikken.

Stykkerne hedder: 1. In New York 2. Night On The Praerie, 3. In Chicago, 4. Through the Mountains, 5. The Happy California.

Værket er tilegnet: Horable Uncle Sam United States.

Med hensyn til nr. 5. The Happy California bemærkes, at denne melodi desværre ikke er komplet, idet afslutningen mangler i det materiale lærerinde Dagny Krogh har afleveret til det lokalhistoriske arkiv.

En forespørgsel til den oprindelige udgiver i London er forblevet ubesvaret, og Dansk Folkemindesamling har meddelt, at der ikke i samlingerne dér findes materiale om A. C. Yttrup.

Trods den manglende afslutning på sidstnævnte melodi, er melodistykket dog medtaget her, da melodiindledningen giver et godt indtryk af det frodige talent det musikalske geni A. C. Yttrup var i besiddelse af.

Den gamle Aftensang

So-len syn-ker, dros-len slår in-derst i lun-den sin
tril-le og stæ-ren fløj-ter, og gø-gen spår,
duf-tende blom-ster i grøn-svæ-ret står, som-mer-da-gen var
dej-lig og lang. Aft'nen ind-by. der til hvi-le og sang.
Un-der bø-gens hang alt to-ner af-ten-sang. Er dit hjer-te
let, syng da ud alt, hvad du rum-mer der-in-de; thi he-le næ-
tu-ren står pyn-tet som brud, tu-sin-de røs-ter nu
ta-ler om Gud. Fryd dig, sjæl, fryd dig sjæl. Syng i
ly-se som-mer-af-ten kvæld Fryd dig sjæl, fryd dig sjæl.
Syng i ly-se sommer-af-ten kvæld. Hvil så i fred.

1 *Solen synker, Droslen slaar
inderst i Lunden sin Trille,
og Stæren fløjter, og Gøgen spaar,
duftende Blomster i Grønsværet staar.
Sommerdagen var dejlig og lang,
Aft'nen indbyder til Hvile og Sang.*

*Under Bøgens Hang
alt toner Aftensang.*

*Er dit Hjerte let, syng da ud
alt, hvad du rummer derinde ;
thi hele Naturen staar pyntet som Brud ;
tusinde Røster nu taler om Gud.*

::: Fryd dig Sjæl :::

Syng i lyse Sommeraftenkvæld :::

::: Hvil saa i Fred :::

3 *Kirkeklokken ringer, o hør,
højtidsfuldt lyder dens Toner.
Nu snart spreder Natten sin Kaabe, sit Slør,
indhjeller alt baade Marker og Søer.
Sov kun, sov du, som kender Guds Fred.
Drømme vil sænke sig over dig ned.*

*Alt hvad skønt jeg ved
vil svæve om dig ned.*

*Drøm om Himlens dejlige Kyst,
der først skal Livet du eje.
Og naar saa i Morgen det lysner i Øst,
gaa til din Gerning med Glæde og Lyst.*

::: Fryd dig Sjæl :::

Syng i lyse Sommeraftenkvæld :::

::: Hvil saa i Fred :::

2 *Lærken kvidrer smaat sit Godnat,
Myggene sværme og summe ;
og Lammene leger paa Marken Tagfat,
Kyllingemor har til Ro sig nu sat.
Duggen perler paa Græs og paa Straa.
Luften er kvægende, Himlen saa blaa.*

*Over Engen staa
en Taage let og graa.*

*Er du tung i Sind, græd da ud,
Taarer husvale og lette.
Og Engle neddale med trøstende Bud :
Løft kun dit Hoved, se opad til Gud.*

::: Al din Ve :::

svinder bort engang som Vintersne :::

::: Hvil saa i Fred :::

YTTRUPS MAZURKA

The musical score is written on ten staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of two sharps (F# and C#), and a 3/4 time signature. The music consists of a series of eighth and sixteenth notes, often beamed together. There are repeat signs with first and second endings. A section marked 'D.S. al Fine' begins on the fifth staff. The score concludes with a final first and second ending on the tenth staff.

1981 FORLAGET THISE
7870 Roslev.

DEDICATED TO HON. UNCLE SAM.
UNITED STATES.

A JOURNEY THROUGH AMERICA

5
Pieces for Piano

WITH
Word Illustrations.

In New York
Night on the Prairie
In Chicago
Through the Mountains
The Happy Californians

Price \$1.25

By

A. C. YTTROP

New York.
Wm. A. Pond & Co.

PUBLISHED BY
CHS. SHEARD & CO.
192 HIGH HOLLORN, W. C.
LONDON, ENGLAND.

Chicago.
Chicago Music Co.

San Francisco.
Sherman Clay & Co.

IN NEW YORK.

Allegro vivace.

The musical score is written for piano in 3/4 time, featuring a key signature of one sharp (F#). It consists of five systems of music, each with a treble and bass clef staff. The score includes various musical notations such as triplets, slurs, and dynamic markings. The first system begins with a forte (*f*) dynamic in the bass and a mezzo-forte (*mf*) dynamic in the treble. The second system continues with *f* and *mf* dynamics. The third system features a piano (*p*) dynamic in the bass and includes the label 'L.H.' above the treble staff and 'R.H.' below the bass staff. The fourth system has *mf* and *cresc.* dynamics, with 'L.H.' above the treble and 'R.H.' below the bass. The fifth system concludes with a forte (*f*) dynamic and includes first and second endings marked '1' and '2'.

First system of a piano score. The right hand features a melodic line with eighth notes and rests, while the left hand provides a rhythmic accompaniment with eighth notes. Performance markings include *ritard* and *a tempo*. Dynamic markings *mf* are present in both hands.

Second system of the piano score. The right hand continues with a melodic line, and the left hand has a more active accompaniment. A *cresc.* marking is placed above the right hand. The system concludes with a *f* dynamic marking.

Third system of the piano score. The right hand has a melodic line with some grace notes, and the left hand has a steady accompaniment. Dynamic markings *mf* and *f* are used.

Fourth system of the piano score. The right hand features a triplet of eighth notes. Performance markings include *p*, *ritard*, *a tempo*, and *p*. A *cresc.* marking is placed above the right hand.

Fifth system of the piano score. The right hand has a melodic line with some grace notes, and the left hand has a steady accompaniment. Dynamic markings *f* and *p* are used.

First system of musical notation. The upper staff contains a melodic line with various ornaments and slurs. The lower staff contains a bass line with chords and a dynamic marking of *p.* (piano). A *cresc.* (crescendo) marking is placed between the staves. The system concludes with a repeat sign.

Second system of musical notation. The upper staff features a melodic line with triplets and slurs. The lower staff contains a bass line with a continuous eighth-note accompaniment. Dynamic markings include *f* (forte), *p* (piano), and *a tempo*. A *molto ritard* (molto ritardando) marking is present at the beginning of the system.

Third system of musical notation. The upper staff has a melodic line with slurs. The lower staff contains a bass line with chords and a dynamic marking of *p* (piano). A *cresc.* (crescendo) marking is placed between the staves.

Fourth system of musical notation. The upper staff has a melodic line with slurs. The lower staff contains a bass line with chords and a dynamic marking of *dim.* (diminuendo). A *mf cresc.* (mezzo-forte crescendo) marking is placed between the staves.

Fifth system of musical notation. The upper staff has a melodic line with slurs. The lower staff contains a bass line with chords and a dynamic marking of *dim.* (diminuendo).

Sixth system of musical notation. The upper staff contains a melodic line with a dynamic marking of *f* (forte). The lower staff contains a bass line with chords. The system concludes with a repeat sign.

When the harbor of New York you reach, You will sure-ly see the Brook-lyn bridge.
 If a day or so you have to spare, Go to Con-ey Is-land (I was there.)

mf or or

And the stat-ue by Bar-thol-dy; and a thousand oth-er things too num-er -
See the el-e-phant (Old Jum-bo's aunt,) And for a quar-ter Take a dive right

f

ous for me to mention. Pret-ty soon through customhouse you pass; They do not demand, but
in the o-cean wa-ter. But by far the greatest thing out there, And perhaps the greatest

f *dim e ritard*

ac-cept cash; Then you go forth in the land of the free.
an-y-where Is a brand new au-to-mat-ic ma-chine.

f *al tempo*

Don't for-get the house of Van-der-bilt! Ev-ry doorstep is of pur-est gilt!
Cheappy cheap, they call it, now just think: Where you for a nick-le get a drink;

mf

And be sure to ride on el-e-va-ted train to Cen-tral Park, and leave New
And your fort-une told, your age and all, a pock-et-book, a but-ton-hook, and

York by Hud-son riv-er.
half a doz-en pho-tos. *f*

ritard

a tempo
ff

mf ritard *cresc.* *ff*
a tempo

NIGHT ON THE PRAIRIE.

Andante.

First system of musical notation for 'Night on the Prairie'. It consists of two staves (treble and bass clef) in 6/8 time. The music is marked *p legato* and *mf*. Dynamics include *dim.*, *p*, and *mf*.

Second system of musical notation. It consists of two staves. Dynamics include *cresc.*, *dim.*, *cresc.*, *dim.*, *p*, *dim.*, and *mf*. A first ending bracket is shown above the final measure.

Third system of musical notation, starting with a second ending bracket. It consists of two staves. The music is marked *f vivo* and includes the instruction *(Indian Spirits)*.

Fourth system of musical notation. It consists of two staves. Dynamics include *p*, *accel.*, and *ff*. The system concludes with a double bar line and repeat dots.

Andante

p

pp vivo

(Dance of Fairies)

cresc.

dim.

p

ritard

a tempo

mf

cresc.

f

dim.

Musical score system 1, featuring a treble and bass clef. The treble clef part consists of a continuous eighth-note melody with slurs. The bass clef part consists of chords with a 7-measure rest. Dynamics include *p* and *ritard dim.*

Andante

Musical score system 2, featuring a treble and bass clef. The treble clef part consists of chords with a 7-measure rest. The bass clef part consists of a melody with slurs. Dynamics include *p*, *mf*, and *dim.*

Musical score system 3, featuring a treble and bass clef. The treble clef part consists of chords with a 7-measure rest. The bass clef part consists of a melody with slurs. Dynamics include *cresc.*, *dim.*, *cresc.*, *dim. mf*, and *dim. p*.

Musical score system 4, featuring a treble and bass clef. The treble clef part consists of chords with a 7-measure rest. The bass clef part consists of a melody with slurs. Dynamics include *dim.*, *ritard*, and *ff Allegro con furia*.

(Train held up by robbers.)

8

Musical score system 5, featuring a treble and bass clef. The treble clef part consists of chords with a 7-measure rest. The bass clef part consists of a melody with slurs. Dynamics include *attacca subito*.

IN CHICAGO.

Tempo di Polka.

Chi - ca - go is n't meek! Oh no, she has the cheek! Chi - ca - go is n't tame! Oh

no, but ver - y vain! If you will tickle her people, (On this I bet a nickle,) You

tell them that her birth Was more than all the earth. If you can put it thicker, Do

so and make it bigger, If you can put it stronger, Their friendship will be longer; And

they will give you diamonds As big as nuts from Hyman's And Armour's beef extract. tract.

p *cresc.* *f* *p* *cresc.* *f*

1 2

First system of a piano score in D major. The right hand features a melodic line with eighth-note patterns and slurs, while the left hand provides a simple harmonic accompaniment. Dynamics include piano (*p*), crescendo (*cresc.*), and piano (*p*).

Second system of the piano score. The right hand continues with melodic patterns, and the left hand has a more active accompaniment. Dynamics include crescendo (*cresc.*) and mezzo-forte (*mf*).

Third system of the piano score. The right hand has a more complex melodic line with slurs. Dynamics include crescendo (*cresc.*), fortissimo (*ff*), and decrescendo (*dim.*).

Fourth system of the piano score. It features a first ending bracket with two options. Dynamics include ritardando (*rit.*) and piano (*p*).

Fifth system of the piano score. The right hand has a dense melodic texture with slurs. Dynamics include crescendo (*cresc.*) and fortissimo (*f*).

First system of a musical score. The upper staff (treble clef) features a melodic line with eighth notes and slurs. The lower staff (bass clef) has a bass line with chords and eighth notes. Dynamics include *mf* and *cresc.* leading to *f*.

Second system of a musical score. The upper staff continues the melodic line. The lower staff features a steady bass line with chords. A dynamic marking of *p* is present.

Third system of a musical score. The upper staff has a melodic line with slurs. The lower staff has a bass line with chords. A dynamic marking of *cresc.* is present.

Fourth system of a musical score. The upper staff has a melodic line with slurs. The lower staff has a bass line with chords. Dynamics include *f*, *mf*, and *cresc.*

Fifth system of a musical score. The upper staff has a melodic line with slurs. The lower staff has a bass line with chords. Dynamics include *f* and *sva*.

THROUGH THE MOUNTAINS.

Andantino.

The first system of the musical score is in 2/4 time and G major. It begins with a piano (*p*) dynamic. The right hand features a melodic line with several triplet figures. The left hand provides a harmonic accompaniment with chords and single notes. The system concludes with a mezzo-forte (*mf*) dynamic marking.

Allegro ma non troppo

The second system of the musical score is in 2/4 time and G major. It begins with a *dim.* (diminuendo) dynamic. The right hand has a more active melodic line. The left hand features a bass line with a *mf* (mezzo-forte) dynamic. The system concludes with a *cresc.* (crescendo) dynamic marking.

The third system of the musical score is in 2/4 time and G major. It begins with a *mf* (mezzo-forte) dynamic. The right hand continues with a melodic line. The left hand features a bass line with a *cresc.* (crescendo) dynamic. The system concludes with a *cresc.* (crescendo) dynamic marking.

The fourth system of the musical score is in 2/4 time and G major. It begins with a *mf* (mezzo-forte) dynamic. The right hand continues with a melodic line. The left hand features a bass line with a *cresc.* (crescendo) dynamic. The system concludes with a *cresc.* (crescendo) dynamic marking.

The fifth system of the musical score is in 2/4 time and G major. It begins with a *mf* (mezzo-forte) dynamic. The right hand continues with a melodic line. The left hand features a bass line with a *cresc.* (crescendo) dynamic. The system concludes with a *cresc.* (crescendo) dynamic marking.

First system of musical notation. The treble clef staff contains a melodic line with slurs and dynamic markings *mf* and *cresc.*. The bass clef staff contains a bass line with slurs.

Second system of musical notation. The treble clef staff features chords and a melodic line with dynamic markings *f*, *p*, and *f*. The bass clef staff contains a bass line with slurs and accents.

Third system of musical notation. The treble clef staff contains a melodic line with slurs and dynamic markings *mf* and *cresc.*. The bass clef staff contains a bass line with slurs.

Fourth system of musical notation. The treble clef staff contains a melodic line with slurs and dynamic markings *cresc.*. The bass clef staff contains a bass line with slurs and accents.

Fifth system of musical notation. The treble clef staff contains a melodic line with slurs and dynamic markings *ff*. The bass clef staff contains a bass line with slurs and accents.

First system of a piano score. The right hand features a complex, rapid sixteenth-note pattern. The left hand plays a steady eighth-note accompaniment. The key signature has one sharp (F#).

Second system of the piano score. The right hand continues with a melodic line of eighth notes, some beamed together. The left hand provides a rhythmic accompaniment. A dynamic marking of *f* (forte) is present at the beginning.

Third system of the piano score. The right hand has a melodic line with some slurs. The left hand has a simpler accompaniment. Dynamic markings include *mf* (mezzo-forte) and *cresc.* (crescendo).

Fourth system of the piano score. The right hand continues with a melodic line. The left hand has a rhythmic accompaniment. The key signature changes to two sharps (F# and C#).

Fifth system of the piano score. The right hand has a melodic line. The left hand has a rhythmic accompaniment. A dynamic marking of *f* (forte) is present. A *ritard* (ritardando) marking is shown with a dashed line.

Cal-i - for - ni - a! you are a queen di - vine! You are young! you are rich! you have

fruit and wine. Sweetest day! wondrous night! Most de - light - ful the sight! And a

song not of glee From the great, great sea. With a harp and a song let me

praise your name, But to say on - ly half, I should try in vain. With a

ritard heart full of life, with the soul, with the eye *a tempo* Let me see you a gain, on - ly once, and die!

THE HAPPY CALIFORNIANS.

Allegro vivace.

The first system of musical notation consists of a grand staff with a treble and bass clef. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 3/4. The music begins with a piano (*p*) dynamic. The right hand features a melody with a triplet of eighth notes. The left hand provides a rhythmic accompaniment with a triplet of eighth notes. The system concludes with a mezzo-forte (*mf*) dynamic marking.

The second system continues the piece. It features a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The right hand has a melodic line with a triplet of eighth notes. The left hand has a bass line with a triplet of eighth notes. The system ends with a repeat sign and a first ending bracket.

The third system continues the piece. It features a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The right hand has a melodic line with a triplet of eighth notes. The left hand has a bass line with a triplet of eighth notes. The system ends with a repeat sign and a first ending bracket.

The fourth system continues the piece. It features a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The right hand has a melodic line with a triplet of eighth notes. The left hand has a bass line with a triplet of eighth notes. The system ends with a repeat sign and a first ending bracket.

The fifth system concludes the piece. It features a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The right hand has a melodic line with a triplet of eighth notes. The left hand has a bass line with a triplet of eighth notes. The system ends with a repeat sign and two first ending brackets labeled 1 and 2.

mf *cresc.*

dim. *ritard* *a tempo* *mf*

cresc. *f* *dim.* *rit.* *R.H. L.H.* *L.H. ad libitum*

R.H. L.H. *L.H.*

f a tempo *dim. e ritard* *a tempo*